

Веселка

THE RAINBOW A CHILDREN'S MAGAZINE

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

РІК XXXX ГРУДЕНЬ 1994 Ч. 12 (478)

Лідія ПОВХ

КАЗКА ПРО ІГРАШКИ

Цар Іван —
з кукурудзи качан.
За ноги — тичка,
за вуса — мичка.

Цариця Мариля —
сукня з бадилля.
Коси — із клоччя,
зернятка — очі.

Жили так:
їли мак,
спали в діжці
возились на кішці.

Ще б поцарювали, —
кури їх склювали!

НА КОВЗАНЦІ

Діти мчалися ще з ранку
З гірки весело на санках.
Морозенко їх щипав,
Вниз спускатись заважав.

Мирослава Броніч

БІЛІ ШУБКИ

Дуже люблять взимку хати
Білі шубки одягати.
А як сонце пригріває,
Хати шубки ті скидають.

Мирослава Броніч

З кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Річна передплата становить у ЗСА — 10.00 дол., у інших країнах — рівновартність цієї суми. Для членів УНС 7.00 дол. Ціна окремого числа 1.00 дол. Ціна подвійного числа — 2.00 дол. Ціна „Веселки" з пересилкою повітряною поштою до европейських країн — 35.00 амер. дол.

„Веселка" виходить з 15-го вересня 1954 року.

Головний редактор:
Любов Дмитришин-Часто

Редакційна колеґія:
Г. Черінь, С. Кузьменко, Л. Шанта, В. Багірова (Україна), Н. Турчманович, В. Юрченко, Л. Храплива-Щур (Канада).

THE RAINBOW — VESELKA
Обкладинка роботи Еріки Слуцької

Published monthly, except June to September — bimonthly
at Jesery City, New Jersey
30 Montgomery Street — Jersey City, New Jersey 07302
Subscription $10.00 per year, UNA members $7.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

На обкладинці: Нам святий Миколай подарунки несе... Ілюстрація Еріки Слуцької.

Ілюстр. Еріки СЛУЦЬКОЇ

Оксана КРУШЕЛЬНИЦЬКА

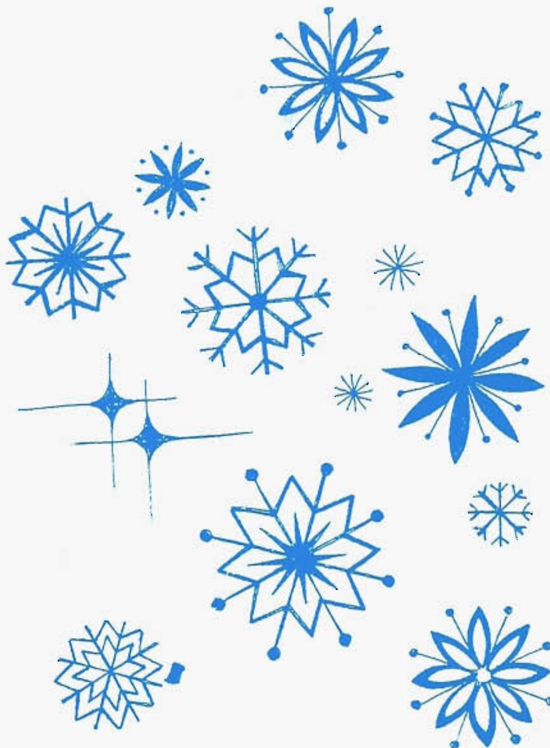
ПОДАРУНКИ

Я порошу дуже прошу:
— Ну, пади, пади, пороша!
Застели біленько стежку,
Щоб по ній свою мережку
Вклали завтра на світанні
Ті санчата дуже ранні,
На яких приїде Миколай!

Вранці — швидше до віконця,
Й мружусь-мружусь проти сонця.
Все прекрасне, біле стало,
Й слід санчаточка проклали,
Отже, всі мені дарунки
Це не мамині пакунки,
А — святого Миколая!

Всі до мене приступайте,
З Миколаєм привітайте,
Я тим часом всі пакунки
Розгорну — і подарунки
Поділю сердешно й щиро,
Так, як мама мене вчила,
Від святого Миколая!

* * *

Тихо, нічка, світять зорі,
Сніг біленький мерехтить,
За селом, там по-під лісом,
Десь дзвіночок гомонить.

Попереду ангелятко,
Дзвонить жваво у дзвіночок,
Там іде дідусь поважний,
Тягне сани за шнурочок.

З гаю вибігли зайчата,
Поставали на лапках,
Миколай везе дарунки,
Чемним дітям на санках.

Світлана КУЗЬМЕНКО

СНІЖИНКИ

Пролітають біленькі сніжинки
І сріблясто на сонці блищать.
Мамо, мамо, чому я сніжинки
Не умію ніяк упіймать?

Вже, здається, що ніби спіймаю.
А відкрию долоню: нема!
Лиш водичка з долоні стікає.
Лиш водичка в долоні сама.

Каже мама здивованій доні:
А чи знаєш, чому це так є? —
Бо у тебе тепленька долоня,
А сніжок від тепла розтає.

І помислила доня хвилинку,
Рукавичку наділа свою.
Мамо, каже, тепер я сніжинку
Вже напевно, напевно зловлю!

Ілюстр. Еріки СЛУЦЬКОЇ

Галина МОГИЛЬНИЦЬКА

ВЕЧІРНЯ КАЗКА

Далеко-далеко, за морем синім,
Стоїть невеличка синя хатина.
В синій хатинці - сині вікна
І сині роси під вікнами квітнуть.

Щоденно, як сонце покине світ,
Склавши проміння до срібної скрині,
Із синьої хатки виходить дід,
Всміхаючись лагідно в бороду синю.

Взявши в правицю синій ціпок,
Синю торбину завдавши на плечі,
В далеку мандрівку рушає дідок
З лагідним іменем Добрий Вечір.

В торбині вовтузяться сині сни,
До ніг простеляється стежка росиста,
А дід чимчикує під шум ясенів
В село із села, і від міста до міста.

Туди, де голівоньку, білу як льон,
Схилила в зажурі бабуня привітна -
Виймає за вушка пухнастий сон
І стиха впускає в бабусині вікна.

А потім простує під ті хатки,
Де сяють діточі очиці розплющені, -
І скачуть на ліжка м'які-м'які
Сині сни - як звірятка плюшеві...

Я знаю напевне: вже тисячі літ
Щоденно бреде по дорозі синій
Лагідний-лагідний синій дід
З синіми снами в синій торбині.

Галина КИРПА

ПЕРША КОЛИСКОВА

Сплять сороки й снігурі,
Горобці й синиці,
Сплять ялинки, явори,
І зайці, й лисиці.

Спить ведмедик Вінні-Пух
І золота рибка.
За вікном мороз ущух,
Ліг під шибку.

Сплять і кактус, і примула,
Ляля, мама й тато.
Ти, колисочко, забула -
Нам пора вже спати.

КНЯЗІВНА В ПОЛОТНЯНІМ УБРАННІ

(Ілюстрації Михайла Михалевича)

На дворі галицького володаря завжди було весело й гучно. Відбувалися лицарські турніри, великі полювання, бенкети. З такої нагоди приїжджали з усієї Европи шляхетні молодці — короленки, княженки, сини графів і баронів, щоб похвалитись у турнірах своїми лицарськими здібностями. Та й знали молоді лицарі, що немає ніде таких пишних розваг, таких смаковитих страв і напитків, як на дворах українських князів у Києві та в Галичі.

І ось тепер галицький володар запросив гостей на турнір з нагородами для переможців. А перший переможець мав собі вибрати з-поміж князівен — дружину.

Князівни вже заздалегідь виготовляли собі убрання. Любомира замовила собі в перського купця зеленого кашміру. Роксоляна купила у грека золотої парчі, а тільки наймолодша Доброслава не знала, який убір собі пошити. І ось вдалася вона до своєї няні, старенької Зиновії, по пораду.

— Як схочеш, доню, послухати моєї ради, — мовила Зиновія, — то я тобі справлю такий гарний убір, який найбільше тобі личить. Ти ж струнка чорнявка з синіми очима, гарна, як мальована! Тобі не треба ні золота, ні шовків, бо твоя краса їх затьмарить. Я маю в скрині сувій нашого чудового льняного полотна — такого тоненького і біленького, як сніг. Я підберу дівчат-вишивальниць, і вони вишиють та вигаптують такі вигадливі взори, що ти виглядатимеш, як польова квітка!

— Ох, няню! Яка ти добра і розумна! Ти знаєш, що я не кохаюся в шовках та оксамитах. Та й які ж незугарні й важкі золототкані одяги! А білий колір так мені личить!

Уже небагато днів залишалося до турніру. Убори Любомири і Роксоляни вже були готові, і князівні зчаста приміряли їх перед дзеркалом і пишалися одна перед одною своєю вродою і одягом. Вони глумливо споглядали на засмучену

Доброславу. А смутилася вона, бо хоч і як поспішали вишивальниці, то роботи було ще багато.

Почали з'їздитися гості на турнір.

— Як там, Доброславо, з твоїм убранням? Мабуть, воно дуже пишне, коли так довго й у таємниці його шиєш? То бодай скажи, з якого оксамиту чи шовку воно буде? — питали сестри.

— Воно ні не з оксамиту чи шовку, а з полотна! — відповіла Доброслава.

— З полотна! — вигукнули обидві старші князівни. — Чи ти з глузду з'їхала? Як же так, на князівський бенкет ти хочеш одягнутися як ізгойка? Ха-ха-ха!

Вони поділилися такою новиною з іншими князівнами, що прибули вже з батьками на турнір.

Турнір відбувався на замковому майдані. Довкола, на підвищеннях, застелених килимами, сиділи закордонні гості — князі, дами, бояри. Між ними сидів галицький володар зі старими лицарями, які мали присудити нагороди переможцям.Ззаду за гістьми сиділи і стояли княжі дружинники.

Лицарі на конях переганялися, дужалися, метали списами і дисками, а найбільше змагань було в кінних герцях із ратищами. Найбільше перемог здобули три лицарі — з Бранденбургії, Молдавії та Фляндрії. Під кінець турніру їм трьом треба було ще змагатися за перше місце. Після завзятої боротьби переміг вродливий фляндрівський престолонаслідник, синьоокий красень з хвилястим русявим волоссям.

Того ж дня ввечорі відбувся величавий бенкет, на якому мали представити переможця князівнам. Замкова заля блистіла золотом і кришталями, грала найкраща оркестра скоморохів.

На даний знак володаря, всі гості уставились колом, а двірські дами приводили по черзі князівен. Низько схилив голову фляндрівський короленко перед Людмилою, перед Роксоляною його капелюх зі струсиним пір'ям замітав підлогу, але, коли ввели Доброславу, лицар геть забув двірську етикету і стояв, мов укопаний.

Доброслава зчервоніла з сорому й образи, а між гістьми почулися притишені смішки. Обидві

старші сестри глянули одна на одну, мовляв, наша ізгойка обсміяла саму себе. Та лицар уже спохватився і став перед Доброславою на коліна. Музика заграла славень і перейшла до танцю. Фляндрійський короленко тим часом підвівся, подав Доброславі рамено та повів її в першій парі в танок. Усі заніміли з дива, але вже настала пора уставлятися в пари. Стало всім ясно, що короленко вибрав Доброславу.

Після танцю короленко підвів Доброславу до її батька просити дозволу повінчатися з нею.

Галицький володар запитав: — А скажи, будь ласка, лицарю, чому ти вибрав мою наймолодшу доню за дружину?

Короленко відповів: Всім може бути дивно, коли я скажу: у виборі допоміг мені убір князівни Доброслави!

— Як це? Та ж її убір був зовсім скромний. Та ж він був полотняний! — посипалися з усіх сторін здивовані питання.

— Якраз тому, мої дорогі! У нас, у Фляндрії, на великі урочистості завжди одягають наш освячений предками убір з тонкими мереживами. А тут серед усього жіноцтва побачив я тільки одну князівну Доброславу у вашій чудовій вишивці ручної роботи. Захоплений її вродою і прив'язанням до тутешніх звичаїв, я вирішив, що з неї буде найкраща королева Фляндрії.

Зредаґував М. М.

Пояснення — словничок: **убір, убрання** — dress; **гучно** — голосно, шумно (audly, noisily); **здібність** — ability; **турнір** — лицарське змагання (tourney, tournament); **кашмір** — матерія з тонкої вовни; **парча** — шовкова тканина з блискучими нитками; **затьмарити** — to darken, to overshadow; **льняний** або **лляний** — of flax, linen; **сувій** — згорток (roll); **вишивальниця** — embroideress; **узір** (для вишивання) — design; **врода** — краса (beauty); **глумливий** — mocking, jeering; **ізгой** — володар, прогнаний зі свого краю; **метати** — кидати; **ратище** — спис (lance, spear); **Фляндрія** — так у середніх віках називалася північна Франція та Бельгія; **етикета** — приписи і звичаї при шляхетських дворах (etiquette); **образа** — зневага (insult, afront); **осміяти** — to ridicule; **славень** — пісня на честь князя-володаря; **спохватитися** — to bethink oneself; **мереживо** — lace.

Оксана КРУШЕЛЬНИЦЬКА

ЧАРІВНЕ ЛЮСТЕРКО

Що я бачу у люстерку,
Це ніхто не знає.
І якщо загляне збоку,
Тоже не вгадає...
Се люстерко — чарівливе,
Вміє показати,
Все, що гарне, й що бридливе,
Хто що може втяти...
Ось іде Павлусь нечемний,
Він не слуха мами,
У люстерочку хлопчина —
Догори ногами.
А оце моя сестричка
З білими косами,
Теж щось нині натворила,
Бо йде вверх ногами.
Тільки песик Рябко гарно
Сидить на осонні,
Стереже він хату справно,
Як належить псові.
Моя лялька теж чемненько
Всілася на ліжку...
А на себе не дивлюся,
Бо боюся трішки...
Вчора я Рябка сварила,
Й поламала квіти.
Тому краще до люстерка
Нині не глядіти...

Вольдемар БОНЗЕЛЬС *Ілюстр. Еріки СЛУЦЬКОЇ*

Переклад з німецької мови
(Продовження. Початок у числі за червень 1993 р.)

XVI

Маленька Майя зібрала всі свої сили, всю волю і жвавість. Кулею летіла вона в голубому ранковому повітрі просто до лісу. Бджоли можуть літати швидше від інших комах. Там, у лісі, було вже безпечно, там вона могла заховатись, якби шершун пожалів за тим, що зробив, і погнався за нею.

З дерев падали важкі краплі на сухе листя. Було дуже холодно і бджілці здалося, що її крила застигають. На всій долині лежав білий, ніжний покрив; зір на небі не було видно. Кругом стояла така тиша, ніби сонце забуло про землю, ніби всі живі істоти впали в смертельний сон. Майя підлетіла так високо, як тільки змогла. Вона мала одну ціль: якомога швидше дістатись до своєї загроженої отчини. Вона повинна встигнути попередити їх, щоб вони могли підготуватись до нападу страшних опришків. О, бджоли сильні і цілком здатні до бою навіть із сильнішим ворогом, тільки б встигли озброїтись і підготувати відсіч. І, звичайно, вони не можуть зробити цього, коли на них нападуть несподівано, коли вони будуть спати. Якщо королева і жовніри ще будуть спати, то станеться втрата, силу бджіл буде полонено. Перемога, безперечно, буде на боці шершунів.

Знайти шлях до вулика їй було нелегко. Вона вже давно перестала запримічувати окремі предмети, щоб по них знаходити дорогу, як це роблять бджоли-робітниці.

Бджілці навіть здалося, що ще ніколи не підлітала вона так високо над землею, як оце тепер; од холоду їй було боляче і вона ледве бачила окремі предмети внизу.

— Як мені знайти дорогу? Я не знаю жодної прикмети! Леле, я не зумію допомогти своїм. Що діяти?

Несподівано якась непереможна таємнича сила потягла в певному напрямку. — Що це таке? — подумала Майя. — Яка сила тягне мене? Мабуть, це моя туга за отчиною. — І вона віддалася цій силі, і полетіла, не озираючись, вперед. Раптом бджілка радісно скрикнула: в долині, в досвітнім тумані, з'явились обриси верхів високих лип парку. Тепер вона знала дорогу і швидко спустилася вниз, майже до самої землі. Внизу вона виразніше побачила заслони туману на луках, а в долині, коло самого кам'яного муру, вже виднілася висока ялина, що захищала вулик від західнього вітру, а ось перед нею вже і знайомі отвори - червоні, зелені, сині - брама її рідного міста. Серце її билося так сильно, що здавалося, - вона от-от задихнеться, але вона напружила останні сили і полетіла просто до червоної брами.

Як тільки Майя опустилася на леткову дощечку, двоє вартових перегородили їй дорогу. Знесилена бджілка спочатку не могла вимовити й слова, і вартові вже готові були дати їй доброго прочухана. Адже

бджолам під загрозою смерти заборонено пролазити в чуже місто без дозволу королеви.

— Назад! — гукнув один з вартових, відштовхуючи Майю. — Що це вам спало на думку? — І, звернувшись до товариша, додав: — Чи ти бачив колись таке? Та ще й в такий ранній час!

Тоді Майя, отямившись, вигукнула гасло свого вулика, і вартові пропустили її.

— Чому ми не знаємо тебе? — здивувалися вони.

— Пустіть мене до королеви, — простогнала Майя. — І якомога скоріше... Насувається страшна небезпека...

Вартові вагались. Вони не могли зрозуміти, в чім річ.

— Королеву не можна будити до схід сонця. — сказав один с них.

— В такому разі королева ніколи вже не прокинеться! Смерть іде за мною вслід!— закричала вона так сильно, як ще ніколи не кричала жодна бджола.

І тут ватрові забули про свої вагання й усі троє кинулись бігти захисними вулицями і коридорами вулика. Майя пізнавала кожен куток, і хоч хвилювання і нетерплячка приголомшували її, все ж серденько її

тріпотіло від ніжности, коли вона споглядала на рідні місця.

— Я - вдома, — бриніла вона зблідлими вустами.

Дійшовши до передпокою королеви, Майя зовсім знесиліла. Один із вартових лишився з нею, а другий подався до королеви переказати чудну звістку.

Частина робітниць уже прокинулась, і їх цікаві голівки появлялись у дверях передпокою: чутка про подію миттю розійшлася всюди.

З покоїв королеви вийшли двоє офіцерів. Майя впізнала їх. Мовчки і поважно стали вони на свої місця біля входу, не розмовляючи з бджілкою. Зараз повинна була вийти королева.

Вона вийшла без почоту, лише з двома служницями та ад'ютантом, і швидко підійшла до Майї. Побачивши, що Майя дуже стомлена, королева змінила суворий вираз свого обличчя на лагідний.

— Ти принесла нам важливу звістку? — спокійно спитала вона. — Хто ти?

Майя не в силі була одразу відповісти. Нарешті вона прошепотіла:

— Шершини!

— Королева зблідла, але не втратила відваги, і це підбадьорило Майю.

— Могутня королево! — промовила вона, — даруй мені мою провину перед тобою і моїм народом. Я розповім потім усе, що натворила і в чім сердечно каюся. Нині вночі я якимось чудом втекла з полону шершунів. Там я довідалась, що вдосвіта буде напад на наше місто, що його хочуть пограбувати і знищити.

Присутніх огорнув невимовний страх. Обидві служниці біля королеви почали плакати, а офіцери біля входу пополотніли з ляку і кинулись до виходу, щоб сповістити тривогу.

Сама королева спокійно і мужньо сприйняла цю звістку. Вона випросталась, в її поставі з'явилося щось нове, що вселяло в усіх страх і разом безмежне довір'я. Маленька Майя тремтіла від зворушення. Тим часом королева покликала офіцерів і спокійно сказала їм кілька слів. Майя зрозуміла лише кінець: «Даю вам одну хвилину для виконання мого наказу. Коли ви забаритесь, то будете покарані на горло». Але обидва офіцери і без того були готові на все: вони так швидко кинулися виконувати наказ королеви, що приємно було дивитись на них.

— О, моя королево! — прошепотіла Майя.

Тоді цариця обернулась, нахилилась до бджілки, і Майя ще раз побачила її обличчя, осяяне любов'ю і ніжністю.

— Дякую тобі, — сказала вона, — ти спокутувала свою провину тисячократно. Тепер іди і спочинь, моя люба, ти змучена, і руки твої дрижать.

— Я хотіла б умерти за вас, — прошепотіла Майя.

— Не турбуйся за нас, — відповіла королева. — Поміж багатьма тисячами тих, що живуть тут, немає жодної, котра не віддала би без вагання своє життя для загального і мого добра. Спи собі спокійно. — Вона нахилилась і поцілувала Майю в чоло, потім покликала своїх служниць і звеліла їм подбати про Майю, пригостити її якнайліпше і дати можливість відпочити.

Безмежно щаслива, бджілка пішла з ними. В неї було таке почуття, що життя не може дати їй в майбутньому ліпших хвилин. Ніби вві сні чула вона сильні, ясні звуки гаслових рожків, бачила, як головні достойники держави вишикувались на хідниках перед покоями цариці, а потім почула глухе, далеко чутне гудіння, що потрясло весь вулик.

— Вояки, наші вояки, — промовила одна зі служниць.

Останнє, що почула бджілка в маленькій, тихій кімнаті, де її поклали служниці, був звук кроків тих вояків, що промашерували попри її кімнату. Вона чула виразний голос командира, веселий і співучий, і, зливаючись з першим її сном, звідкись здалека долинула стара боєва пісня бджіл:

Золотеє сонце, ти —
Владар всього світу.
Королеві з висоти
Дай ще многі літа.

(Продовження в числі за лютий)

ЗАЙЧИК

— Зайчику-спанчику, де ночуватимеш?
Звідки біжиш? Із млина? У млині
в міхах горіхів багато-багато,
чом хоч одного не взяв мені?..

— Пальчики-кравчики скубли за вуха,
біг по колоді, тонув у ріці,
сікла по носі мене завірюха,
ще й насміхалися горобці...

— Зайчику-спанчику, дихає ніччю
сіра безодня неба... Біжім!.. —
Швидше і швидше. Лиш вуха-свічечки,
їм і тремтіти-горіти, і мерзнути — їм...

Володимир Підпалий

Віра БАГІРОВА

КОЖУШОК

На солом'яний стіжок
Сипав з неба сніг-сніжок.
Стало затишно стіжку
У новенькім кожушку.

Наталія КІБЕЦЬ

ВОСЕНИ Й ЗИМОЮ

Лісова бувальщина

Холодно. Пронизливо завиває у верховітті вітер, десь раз у раз жалібно скрипить гілка. А коли вщухне вітер, густий туман розіллється навкруги і падає великими краплинами з гілок на землю. Далеко проглядається оголений листяний ліс. Але вже він не такий сумний, як здається на перший погляд. Веселим фейєрверком спалахують то тут, то там коралові китиці горобини. Пірчасте листя цих чудових дерев не витримало подиху зими, а плоди навпаки — на морозі розгорілися полум'ям. Мгичка осідає на вітах, і краплини води падають на землю. Приглушено чути, як б'є по старому стовбурі сирої осики дятел. Хрипкий голос крука розпливається в імлі. Ось за сірою завісою спалахують полум'яні китиці горобини. Зголодніла зграя дроздів квапливо поглинає червоні ягоди. Птахи сідають прямо на плодові гілки. Ягоди сипляться униз, а ласуни б'ють крилами, різко кричать, стрибають по гілках. Земля поспіль вкривається жаринками плодів, рідшають на деревах ґрона.

Поснідавши, дрозди мандрують далі, на південь. Зріджене намисто лишається на горобині, та й воно недовго буде на дереві. Прилетять з півночі снігурі і почнуть, не кваплячись, вилущувати з м'якуша насіння. Вони їдять тільки м'якуш, а насіння відкидають далеко від материнських дерев. Тому часто можна зустріти поодиноку горобину в лісі, на лузі, в полі. Саме дерево не лише красиве, а й корисне.

Але ось раптом над вашою головою залунав веселий посвист синиці. Вони не залишають рідних місць, а збираються в зграї і мандрують по лісах, міських парках, садках. У такій осінній зграйці — уся синича рідня. Кожен член мандрівної зграї синиць шукає їжу на своєму поверсі, на своїй ділянці. Конкуренції між ними немає. А гуртом легше уникнути небезпеки. Хто перший побачить ворога — подасть сигнал тривоги, і вся зграя — пурх! — і сховається. Синиці — корисні пташки. В народі кажуть: синиця — невелика птиця, проте пара синиць сад від гусені збереже.

В природі холоднішає. Морозець покриває тоненьким льодом невеликі озерця, калюжі. Дніпро ще вільно несе свої обважнілі від холоду води між притихлими берегами. Всі чекають на першу порошу. Коли звечора густі сірі хмари потемніють і важкими брилами нависнуть над землею, чекай на сніг. Ранком прокидаєтеся і перше, що вражає вас, — бачите через вікно білу пухнасту ковдру, що вкрила землю, прибрала білим мереживом і сріблястим бісером гілки дерев, кущів. Природа розкрила першу сторінку цікавої книги слідів. Багато історій запишуть на снігу своїми лапкаму і хвостами звірі та птахи. Кожна звірина має свій почерк. Зумійте лише розібратися у всіх крапках та комах на снігу і ви розгадаєте чимало таємниць із життя тварин. Чи вмієте ви, дітки, читати таку книжку? Якщо так, то напишіть про свої враження до „Веселки".

Оксана КУЗЬМА *Ілюстр. ЕРІКИ СЛУЦЬКОЇ*

ІСТОРІЯ ВИШИВАНОЇ СОРОЧЕЧКИ

Вишивали її працьовиті руки тети Стефи, найстаршої сестри мого батька. Подарувала вона мені сорочечку з нагоди моїх перших відвідин в Городенці. Любляча тета, з довгою сивою косою і привітним поглядом темно-сірих очей. Напевно вишивала вона її довгими вечорами після того, як усі костюми-строї до нової постановки п'єс, які режисерував мій вуйко, Роман Макогонський, були пошиті, перевірені й упорядковані. Напевно, усмішка з'являлася на її обличчі як, вишиваючи, пригадувала вона Богдана Паздрія, актора великої львівської сцени, з яким апетитом він з'їдав її картопляні пляцки, його улюблені «присмаки», подані побіч більш вишуканих страв. Вуйко і тета часто гостили в себе знаних артистів львівського театру, які відвідували у гостинних виступах Городенку. Напевно, вдивляючись у багатий хрестиковий взір, який прикрашував цілі рукави, а вужчий мотив - долину підтички, тішилася думкою, що мала Сяня буде мати гарну сорочечку.

Мама мусіла спершу підігнути її, бо була задовга. І поїхала сорочечка зі мною назад до Львова, де появилася вона на сцені діточої захоронки при Успенській церкві і була найкращою сорочечкою з усіх.

Виступала вона, прикрашена гарними кораликами, припоясана фартушком, у сценках, інсценізаціях, численних діточих виступах. А згодом треба було відпустити підігнену закладку, і тоді вже в школі імени князя Льва деклямувала сорочечка на Святі Матері і співала у шкільних концертах. Невдовзі рукавчата стали закороткі і тісні, і треба було сорочечку сховати на спід шуфляди.

Прийшов вересень 1939 року. Ми з мамою вернулися з вакацій до Львова, як звичайно перед початком шкільного року, але затрималися в Любичі, у бабусиній хаті, бо Львів зайняли большевицькі війська. Тато спакував валізи із зимовими речами і перевіз їх на село, до бабусі. Там була і сорочечка. Тато рішив не лишатися під большевицькою окупацією і ризикувати ув'язненням чи засланням на Сибір. Особливо, коли довідався від знайомих, що за інспектором «Просвіти» пошукували совєтські власті.

І ми ніччю, на возі, пільними дорогами оминаючи окуповані совєтськими військами села, переїхали до Томашева Люблинського. На споді однієї валізи на возі їхала вишивана сорочечка.

У Томашеві, в окупованій німцями частині Холмщини, треба було організувати українське життя, українські школи, дитячі садочки, усвідомлювати холмщан. Тато кинувся у вир громадської праці. Наша хата стала прибіжищем усіх втікачів, які лиш переходили кордон. Прийшли оба Дужі - Микола і Петро, з наплечниками, повними книжок. «Прийміть нас, добродійко, і станьте нам мамою, бо наші родичі вже внвезені в Сибір», - сказав Микола до мами. І від того часу вони стали нам в нашій родині рідними братами.

Мама, зорганізувавши курси садівничок, почала влаштовувати з ними дитячі виступи, забави. Передавала своє багате знання учительки-садівнички молодим холмщанам. Вони, під дбайливим наглядом моєї мами, швидко вивчали матеріял, робили з кольорового паперу чудові костюми до дитячих забав. Мама витягнула вишивану сорочечку з валізи, випрала, випрасувала і одягнула вже тепер в неї мою молодшу сестру Надю.

І знову знайшлася вишивана сорочечка на сцені у Томашеві, на Холмщині, і деклямувала «Поклін Кобзареві» на Шевченківському святі.

Прийшов нам час повертатися назад до Львова. Тато і оба Дужі, із наплечниками, повними сухарів у далеку дорогу, повернулися перші. Ми з мамою спакували речі і пізнього осіннього вечора виїхали возом до прикордонного села, де треба нам

було перейти кордон і де в умовленому місці мав чекати на нас вуйко Іван.

У прикордонному селі, в домі маминої приятельки - сільської вчительки, ми повечеряли і чекали аж западе ніч. Знайомий чоловік допоміг нам зайти на умовлене місце, в гущавину лісу, оминаючи здалека німецьких вартових. Моя молодша сестра Надя тримала в руках свою улюблену лялю, а я несла малу валізку із запакованою вишиваною сорочечкою і велику татову течку. Мама несла більшу валізу. Мені здавалося, що я чула, як в течці цикав татів годинник, така була тиша в лісі.

Того вечора падав дощ і час до часу було чути, як густі краплі спадали з високих гілок і падали на пожовкле зів'яле листя... Раптом серед тієї тиші ми почули гострий тріск гілок. Хтось ішов в нашу сторону... Ми притулилися до мами і надслухували, звук ішов з противної сторони, не з тої, де мав бути наш вуйко. Ми завмерли зі страху. Якщо це німецький прикордонник, ми можемо бути у великій біді, бо переходимо кордон нелеґально, без дозволу.

За хвилину ми почули знайомий шепіт: «Ви забули одну валізку». Чоловік поставив її біля нас і скоро зник у лісі.

І знову настала тиша, тільки чути було, як билися наші серця. По якомусь часі, що здавався вічністю, ми почули умовлений свист пташки і тихі кроки.

То був вуйко, наш коханий вуйко Іван. Він узяв наші валізи, і ми тихенько зайшли на галявину, де стояв віз і спокійно форкали коні. Вуйко поклав валізи на віз і ми сонні, але щасливі поїхали до Любичі.

Світив місяць, небо було чисте по бурі, як вимите личко дитини, лише вітер розгонив тут і там загублені хмарини... В Любичі стрінули нас спопелілі згарища хат, розвалені димарі, село лежало в руїні. Як же той місяць міг на те все так спокійно дивитися? Чому він лиш завис над розбитою банею церкви, як велетенська ліхтарня, і чому зорі не заплакали, лиш моргали і моргали з висот?

Підчас німецької окупації у Львові вишивана сорочечка лежала переважно в шуфляді і чекала кращих днів. Довелося знову покидати Львів, тим разом - уже назавжди... Через Криницю, Словаччину, Мадярщину, Австрію сорочечка у валізі доїхала до Міттенвальду, у Німеччині. І навіть коралики кольористі до народного строю збереглися, дбайливо упаковані руками моєї мами.

Минуло декілька літ, і вже через океан, до Америки, поплила вишита сорочечка, яку з любов'ю вишивала моя тета Стефа в далекій Городенці.

Місцева американська школа святкувала етнічний день. Це є день, в якому учні мають змогу запізнатися із народною ношею, звичаями і мистецтвом різних національностей свого середовища, серед якого живуть. І склалося так, що між учнями того року не було ані одної української дитини. І вбрало українську сорочечку, яка подорожувала світами, мале шестилітнє дівчатко Мелісса. Вбираючи ту свою ученицю першої кляси в український народний стрій, я думала: скільки ж то літ проминуло з того часу, як одягла я вперше свою сорочечку в захоронці у Львові? Не знає те дівчатко, батьки якого приїхали з Португалії, з далекого Лісбону, історії тієї сорочечки і не буде знати.

Маленька чорноока Мелісса сказала мені, зодягнувшись: «Mrs. Kuzma, I like this shirt and the color are so pretty».

І так на сцені, поміж учнями різних національностей у своїх народних строях, стояла в першому ряді, зодягнена в український стрій, дівчинка Мелісса. І найкраща з-поміж усіх була вишивана сорочечка.А минулого літа вдягнуло ту сорочечку маленьке українське дівчатко. Це була дитина, одна із численних жертв Чорнобильської катастрофи, яка перебувала на лікуванні у відпочинковому таборі Hole in the Wall, що його заснував славнозвісний актор Голлівуду - Paul Newman. Група її одноліток, під опікою Надії Матківської, поставили на сцені казку «Червона Шапочка». Зробили вони це, як вияв вдячности добродієві меценатові, акторові Paul Newman.

Історія сорочечки, над якою так пильно працювали люблячі руки моєї тети Стефи, продовжується...

Василь СИМОНЕНКО

ВОВКАМ НА ЗЛО

— Чому в тебе куций хвіст? —
В Зайця запитали.
— Бо не хочу, щоб вовки
Його одірвали.

ЯКЕ ЗУХВАЛЬСТВО!..

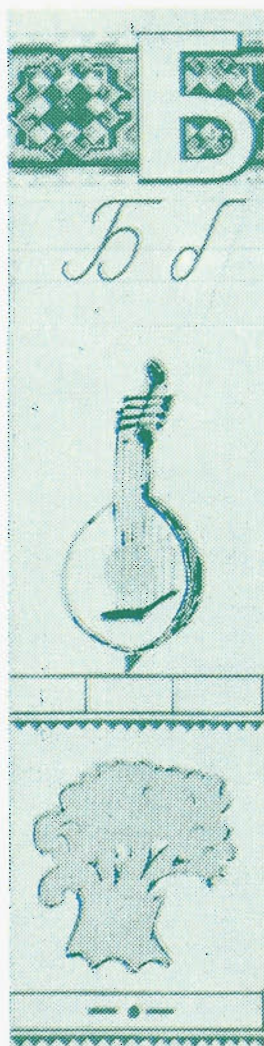
Сів Горобець і скаргу пише в суд:
„Від Солов'я життя мені немає —
Мої пісні, весь мій надхненний труд
Цвіріньканням, бездара, називає!"

ЩО ПРАВДА, ТО ПРАВДА

Жалілася Свиня: — Ніяк не зрозумію.
За що так люди хвалять Солов'я!
Адже він навіть хрюкати не вміє...

У „ВЕСЕЛЦІ" ГОСТЮЄ „БУКВАРИК"

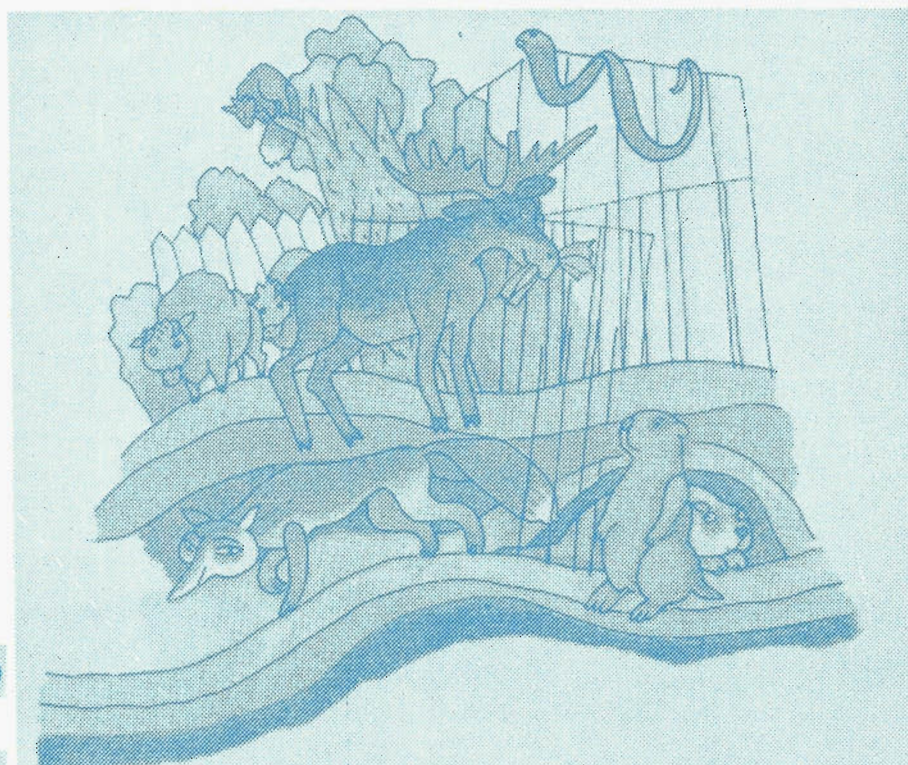
З УКРАЇНИ

ба бо

бу би

бі бе

Зоосад

У зоосаду різні звірі. Ось великі зубри. Борсук спить у норі. Білка ______ . Бобер сидить під деревом. Лось ______ сіно.

Бавлять ранньої пори
Бобренят старі бобри.
Бубонить бобер до білки:
— Бобреня боїться бджілки.
О. Кононенко

Цілий день біля воріт
Вчить баранчик алфавіт.
Добре вимучив себе,
Та завчив лиш букву «Б».
І. Січовик

Два верблюди й три верблюди,
Скільки всіх їх разом буде?
Довго міркував баран
І промовив: караван.

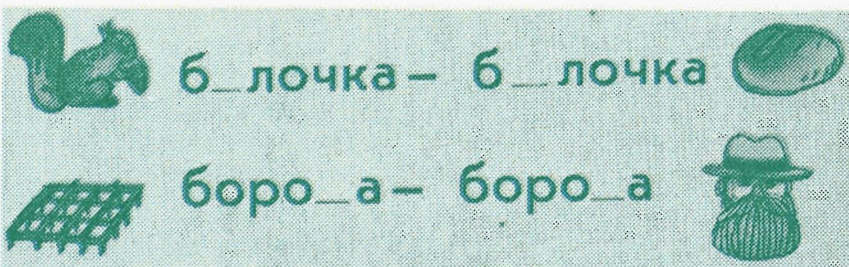
Що за дивна непосида
На стежину шишки кида?
З гілки скік та скік на гілку.
Упізнали, друзі...

(білку)

СКОРОМОВКА

Бурі бобри брід перебрели.
Забули бобри забрати торби.

бак — бук
бик — бік

РІДНА МОВА

ГРАТИ — TO PLAY

Як перекласти англійський вираз «to play» українською мовою? Якщо ви маєте на увазі музичний інструмент, то вживайте НА:

грати на бандурі
грати на гітарі
грати на сопілці

або — грати на... нервах (це переносне значення, що означає - нервувати когось).

А якщо маєте на увазі товариську гру, то вживайте сполучник У (В):

грати у відбиванку
грати у сітківку
грати у кошиківку
грати у квача
грати в жмурки
грати в карти

У деяких інших індо-европейських мовах вживається подібне розмежування. Візьміть французьку:

je jone de la guitar
je jone an golf

Євген ГАРАН
Австралія

ЗАГАДКА

Іде по городу
Великого роду.
Ноги, мов лопати,
а сліду не знати.

(Гуска)

Вікторія САРАМАКА

СКІЛЬКИ НАС?

Чи ви вмієте малята
Читати й рахувати?
Якщо вмієте — тоді
Ви є справжні трударі.
Нум, давайте рахувати
Скільки всіх живе у хаті:
Я — Ганнуся,
Татко і матуся,
Дідусь і бабуся,
Сестричка — Мартуся,
Братик мій Петро,
Песик наш Сірко,
І ще кітка Ласка.
Скільки нас? Скажіть будь ласка.

ЗИМА. Мал. Юліянки Слуцької, Україна.

Ілюстр. Еріки СЛУЦЬКОЇ

Веселих свят!

Редколеґія „ВЕСЕЛКИ" щиро бажає всім читачам радісних СВЯТ — св. Миколая, Різдва Христового, Нового Року!